

CONCÒRDIES ENTRE ELS SENYORS I EL MUNICIPI DE TORREDEMBARRA ELS ANYS 1524 I 1626

INTRODUCCIÓ

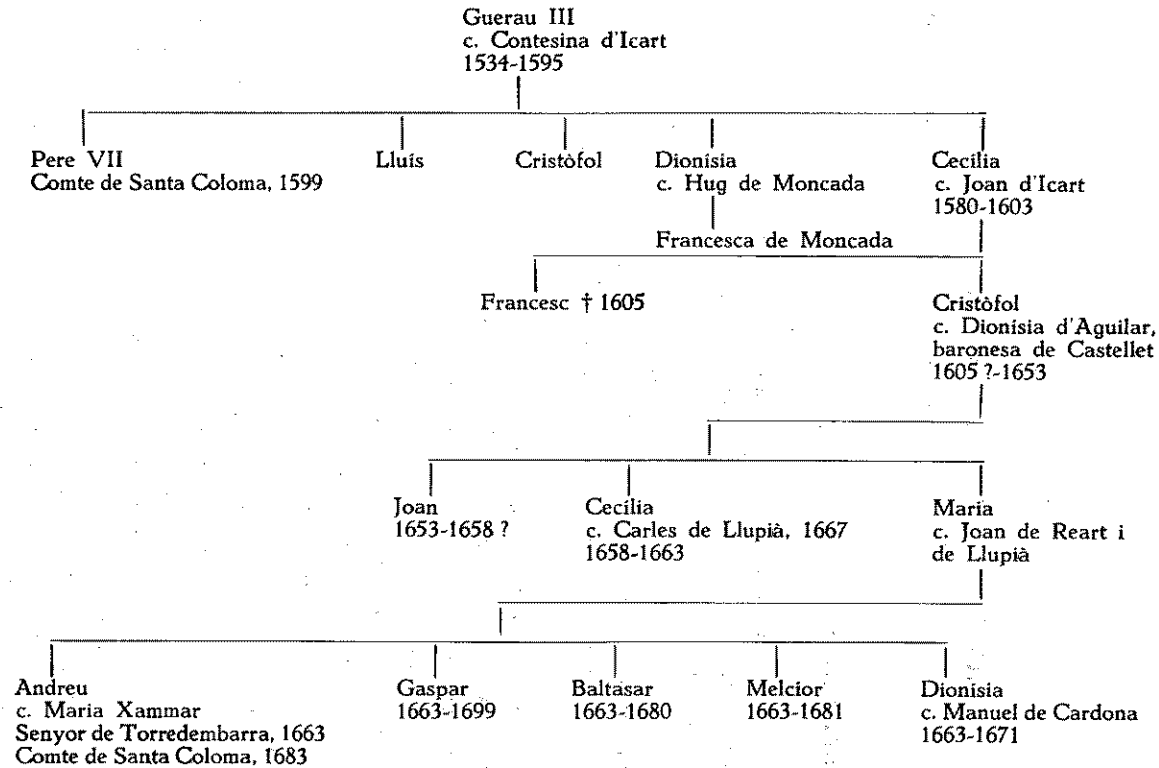
La tasca de classificació d'un arxiu acostuma a donar a conèixer textos desconeguts i a la vegada útils per a l'història d'un lloc. Durant el treball d'ordenació del fons de Santa Coloma de Queralt, conservat a l'Arxiu Històric Provincial, s'ha trobat un llibre de vuit folis, escrit en lletra cursiva, molt ben rel·ligat, tot ell en pergamí, el qual interessa particularment la història de la vila de Torredembarra als segles XVI i XVII.

La documentació de Santa Coloma de Queralt és de procedència notarial i fou dipositada a l'Arxiu Històric Provincial per una ordre ministerial, donada pel Ministeri de Foment l'any 1931, per la qual moltes notaries actives, extingides o vacants, traslladaren els seus documents als arxius creats per a aquesta finalitat. La notaria de Santa Coloma de Queralt havia quedat vacant i integrà tot el seu arxiu al fons de les notaries de Tarragona, avinentesa que, a hores d'ara, permet la seva consulta, des de l'any 1293 fins al 1795.

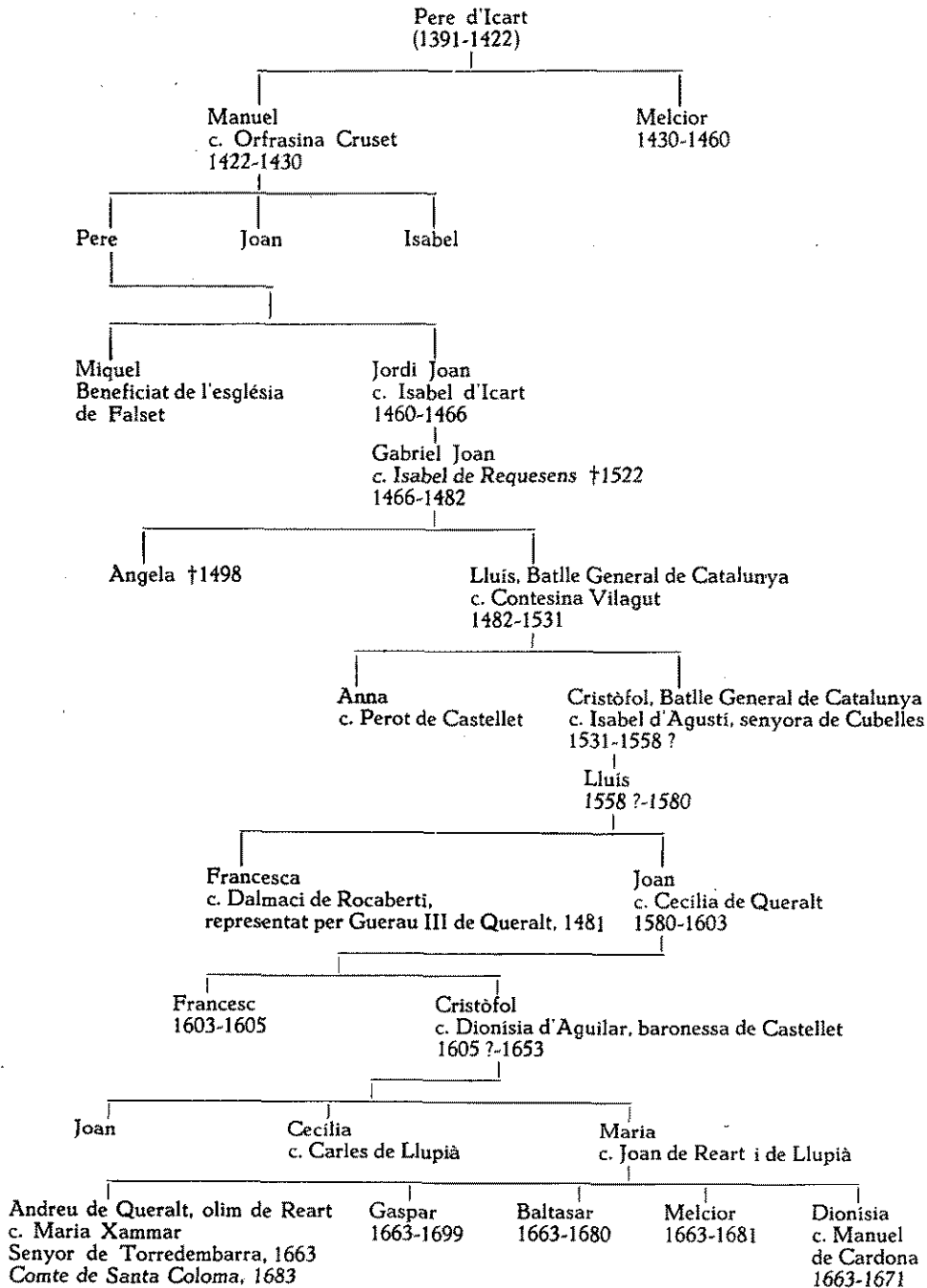
El llibre esmentat és del segle XVII. Es tracta d'un text de peticions i capítols, concordats entre la vila de Torredembarra i els seus senyors, Cristòfol d'Icart i de Queralt, i la seva mare, Cecília de Queralt, els quals confirmen una altra concòrdia feta el 6 de juny de l'any 1524 pels seus avantpassats, Lluís d'Icart i de Requesens i el seu fill, Cristòfol d'Icart i de Vilagut.

El primer foli no numerat dona el títol: «Concordia feta y firmada per lo Senyor Compte de Santa Coloma a favor del Comu y Particulars de la Torredenbarra. Es de Diego Gassull». La menció que es fa del comte de Santa Coloma inclina a considerar el llibre com una còpia posterior a la redacció dels documents originals i de confirmació.

ENLLAÇ GENEALÒGIC DE LES FAMÍLIES QUERALT, COMTES DE SANTA COLOMA,
I ELS ICART DE TORREDEMBARRA

FAMÍLIA ICART DE TORREDEMBARRA

Podria haver-se fet a finals del segle XVII o a principis del XVIII, quan la família Reart - Icart esdevingué hereva del Comtat de Santa Coloma. Aquesta hipòtesi es fonamenta en el fet que els dos documents, original i de confirmació, mai no fan al·lusió als comtes, sinó als senyors de Torredembarra, el primer dels quals fou Pere d'Icart, comprador del lloc i terme de Torredembarra i del molí de la Riera de Gaià a Francesca Despens, vídua d'Olzinelles¹.

La relació entre els senyors de Torredembarra i els comtes de Santa Coloma s'inicià sota Guerau III de Queralt, qui, el 7 de febrer del 1590, fundà un fideïcomís del terme i baronia de Santa Coloma de Queralt per als seus cinc fills i successors, corresponent-li el primer lloc en l'herència al primogènit, Pere de Queralt, el segon i tercer, als altres descendents masculins, Lluís i Cristòfol, el quart a Francesca de Moncada, néta seva i filla de Dionisia, i el darrer a la cinquena filla, Cecília, casada amb Joan d'Icart i segona àvia de l'hereu del comtat, Andreu de Queralt (olim de Reart i d'Icart)².

Els esquemes genealògics de les famílies Queralt, comtes de Santa Coloma, i dels Icart de Torredembarra permet de conèixer per quina via hereditària un Reart-Icart esdevingué comte de Santa Coloma de Queralt, i canvià el seu cognom patern pel de Queralt³.

A principis del segle XVII les possessions dels comtes de Santa Coloma comprenien les localitats i termes següents: Santa Coloma de Queralt, Bellprat, Queralt, Aguiló, Montargull, Bordell de Monfret i el Catllar. Els Senyors de Torredembarra dominaven Torredembarra, el Molí de la Riera de Gaià, Cubelles i Castellet, aquests dos últims llocs per enllaços matrimonials⁴.

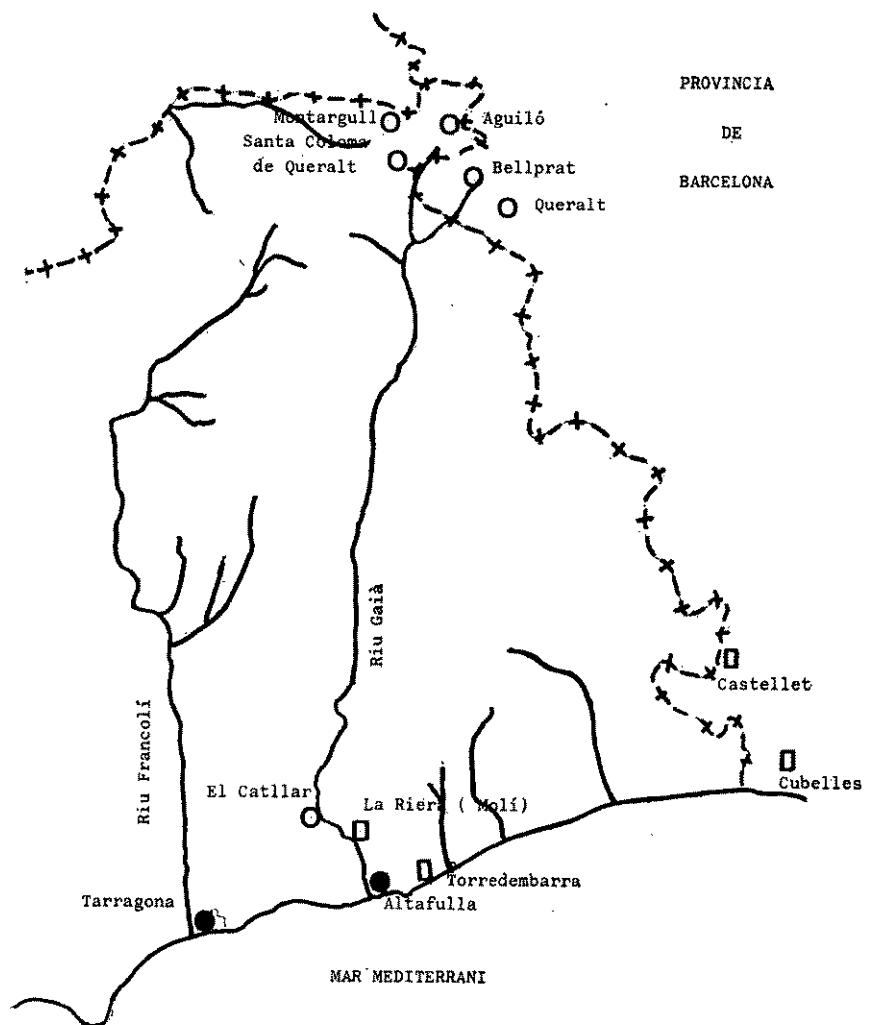
L'anàlisi del text no porta cap mena de dubte sobre la seva redacció, perquè tot ell aconsegueix les característiques pròpies de confirmació d'un document original. S'inicia al foli segon amb una introducció en llatí, la qual exposa les particularitats extrínseques i intrínseques de

1. *Els Castells Catalans*, Barcelona, 1973, T. IV, p. 124.

2. *Els Castells Catalans*, Barcelona, 1973, T. IV, p. 318-319.

3. La Genealogia de la família Icart mereix una nota aclaridora, car l'obra de GRAMUNT I SUBIELA, *Tarraco Gentilicia*, Barcelona, 1968, p. 128 i *Els Castells Catalans* (ob. cit.), no esmenten la successió de Lluís d'Icart entre els anys 1560 i 1580. Però la cita F. X. RÍCOMÀ a l'obra *Juan Mañé y Flaquer*, Ayto. Torredembarra, 1973, p. 270, i nosaltres l'hem confirmada mitjançant la consulta a l'Arxiu Arxidiocesà dels Llibres d'Obits de Torredembarra, Caixa 5, d. anys 1580, 1582, 1584-1591, f. 1 r., en el qual consta la mort de Lluís d'Icart, senyor de Torredembarra el 4 d'abril del 1580. A la Caixa 10 del mateix Arxiu, manual n.º 10 del notari Joan Figols, hi consta la boda de la seva filla Francesca, el 12 de gener del 1580.

4. *Els Castells Catalans*, Barcelona, 1973, T. IV, p. 319.

- Comtat de Santa Coloma (1599)
- Senyoriu de Torredembarra

l'acte. Les altres clàusules llatines són les fórmules notariales referents a la data, els noms i cognoms de les parts interessades en la concòrdia, i s'expressa a continuació la legalitat i fidelitat dels dos documents, en presència dels testimonis i sota la seva signatura. Finalitza amb el signe dels notaris de l'any 1626⁵.

La redacció en llengua catalana es refereix a les peticions del municipi de Torredembarra, tant al 1524 com al 1626. No s'hi troben fórmules notariales; solament es llegeix una relació de drets senyorials i de franquícies concedides als habitants de la vila. Dos punts generals inclouen les peticions, els drets jurisdiccionals i els de monopoli.

La qüestió jurisdiccional es basa en les reclamacions que fan, al senyor, els jurats i prohoms, reunits en consell general. Precisament el primer document es redactà quasi un any després de la venda de tota la jurisdicció del lloc de Torredembarra a Lluís d'Icart i de Requesens, per part de Carles I d'Espanya, el 19 d'abril del 1523, reservant-se el civil ple. Per tant, els drets reials no pesaven sobre els habitants del municipi, solament el senyor tenia plena potestat i podia fer llució de certes càrregues. A la concòrdia del 6 de juny del 1524 el consell general demana al senyor poder entendre en les següents competències:

- Elegir dos batlles, fills de la vila, un d'ells al servei del senyor.
- No contravenir el jui de prohoms.
- Dret dels jurats i prohoms d'empresonar un fill de la vila.
- Dictar sentència per part dels prohoms contra un reu, el qual esperarà a la porta de la presó, abans de ser empresonat.
- Dilació d'un any pel pagament d'una multa o «composició».
- No fer clam si un fill de la vila fuig per algun fet.

Per aquestes peticions i capítols quedà constituït a Torredembarra el jui de prohoms, el cos jurídic que donava força directa al municipi per a la defensa de les llibertats del seus habitants. Podia jutjar en qüestions de dret civil, a excepció dels crims de lesa majestat i en les causes contra els nobles i eclesiàstics.

A Tarragona es dona notícia del procediment d'un jui de prohoms l'any 1312⁶. Pel que fa a Torredembarra, ja no es tracta de seguir un procés, sinó que el text de la concòrdia reglamenta la constitució i competència del jui de prohoms, com un cos legal, el qual actuarà en

5. El notari Antoni Didac Rovira, qui confirmà la concòrdia el 1626, esmenta la seva redacció al protocol notarial de Tarragona, caixa 71, f. 37 v., de l'Arxiu Històric Provincial de Tarragona.

6. J. M. RECASENS, *La ciutat de Tarragona*, Barcelona, 1975, II, p. 179.

la forma acostumada en donar una sentència, però que té uns drets indiscutibles com a entitat de justícia.

La concòrdia del 17 de març del 1626 exposa la forma de constituir i actuar el jui de prohoms. El formen tots els habitants votats per insaculació, en un nombre de vint-i-quatre o trenta. El presideix el jurat en cap, encarregat de designar tres jurats i sis prohoms per cada judici. El pres és jutjat de dia, esperant fins a una hora, a la porta de la presó, la vinguda del jui. Per tal d'evitar abusos, si un pres no és jutjat, el batlle solament el retindrà vuit dies, i, en cas d'interrogar-lo, serà assistit per dos prohoms.

D'aquesta forma el municipi exerceix un control indiscutible sobre els fets d'ordre comú i individual. El senyor ja no pot empresonar arbitràriament, ni confiscar els béns, ni, fins i tot, donar mort. Però és més important el fet que es dona un text escrit de les reivindicacions judicials de Torredembarra, bé que fins dos segles després de començar-se a desenvolupar els municipis catalans.

Referent als drets de monopoli, mitjançant els quals els senyors es reservaven el privilegi de mantenir, dins del seu terme, certs serveis d'utilitat comú, cal remarcar que imposaven pagaments molt beneficiosos per als seus interessos i massa costosos per als vassalls. Segons la concòrdia, la família Icart mantenia el moli, el forn, el trull, el «calderó», les «nauchs», els «rodets», les «cinquenes» i les «olles de llegir» i «legidors», és a dir, tots els útils per a la premsa de les olives i l'elaboració de l'oli. La vila de Torredembarra pagava, en espècie, una part de la collita com a preu dels serveis esmentats. Es recompensava al senyor en palmades, quartans o quarteres, les quals són menys crescudes des de la firma de la concòrdia. També alleugera la concòrdia altres formes d'obligació, com l'impost per capbrevació, per casament de fill, pel consum de carn, farina o bodega i el treball personal per construir o refer la muralla.

No manquen a la concòrdia les clàusules que invaliden els pactes, si una de les parts no aconsegueix les condicions escrites. Però, era sempre el senyor, si aquest cas succeïa, el qui conservava els seus privilegis de jurisdicció i monopoli, sense cap altra consideració als drets ja concedits als habitants.

Aquest document contractual, entre el senyor i la vila de Torredembarra, relaciona dos tipus de persones jurídiques: els senyors i els jurats. Per tractar-se d'una còpia de dos documents d'èpoques diferents, es troben dos generacions de contractants:

Els senyors:

- Lluís d'Icart i de Requesens, batlle general de Catalunya, batlle del castell del rei a Tarragona, castellà del Castell Nou de Nàpols, senyor de Torredembarra del 1482 al 1531.
- Cristòfol d'Icart i de Vilagut, batlle general de Catalunya, senyor de Torredembarra, del 1531 al 1560.
- Cecília de Queralt, casada amb Joan d'Icart, filla de Guerau III, comte de Santa Coloma.

Els Jurats:

- Pere Comes, jurat en cap el 1524, resident a Vilafranca del Penedès.
- Gabriel Valls, jurat el 1524.
- Joan Vives, jurat el 1524.
- Antoni Magrinyà, jurat en cap el 1626.
- Jaume Mata, jurat el 1626.
- Pere Roig i Soler, jurat el 1626.

Josepa CUBELLS I LLORENS

INDEX DE CONCEPTES DE LA CONCORDIA

Calderò	Llegidor, Olles de llegir
Cinquenes	Lliura
Composició	Lluició
Dacsa	Moltura
Diner	Nauchs o Naus
Dotze	Palmades
Enquesta	Prohoms
Flaqueria	Quartans
Grans Menuts	Quarteres
Insaculació	Rodets
Juí de Prohoms	Sous
Jurat	Terços
Jurat en Cap	Universitat

INDEX DE NOMS DE LA CONCÒRDIA

- Armimco, magnific Simeó, d', jutge de Nàpols
 Balaguer, Tomàs, notari de Tarragona
 Baldirà, Joan, notari de Tarragona
 Borgas, honorable Anton de, testimoni
 Cogul, Joan, notari de Tarragona
 Comes, magnific i discret Pere, jurat de Torredembarra
 Constans, Jaume, escrivà de Tarragona
 Estalella, Anton, notari de Barcelona
 Foguet, Benet, prohom de Torredembarra
 Guardiola, Bertomeu, prevere i testimoni
 Gassull, Didac, propietari de la còpia de la concòrdia
 Gassull, Joan, prohom de Torredembarra
 Gatell, Pau, capellà i testimoni de Torredembarra
 Gibert, Miquel, escrivà de Tarragona
 Icart, Joan d'
 Icart, Lluís d'
 Icart i de Queralt, Cristòfol d'
 Icart i de Vilagut, Cristòfol d'
 Magrinyà, Anton, jurat en cap de Torredembarra
 Martell Faber, Anton, ferrer de Tarragona i testimoni
 Mata, Jaume, jurat de Torredembarra
 Queralt, misser Josep, testimoni
 Roig i Soler, Pere (1524), jurat de Torredembarra
 Roig i Soler, Pere (1626), jurat de Torredembarra
 Rovira, Anton Didac, notari de Tarragona
 Sandelis, Alfons, jutge de Nàpols
 Salvador, misser Gaspar, donzell de Tarragona
 Silera, Josep, servidor de Cristòfol d'Icart i de Queralt, testimoni
 Vidal, Jaume, notari de Tarragona
 Vives, Joan, testimoni

DOCUMENT

CONCORDIES ENTRE EL COMTE DE SANTA COLOMA I EL COMÚ DE TORREDEMBARRA

1524, juny, 6.

1626, març, 17.

(Arxiu Històric Provincial de Tarragona. Pergamins de Santa Coloma de Queralt. Numeració Antiga 1005.)

Coberta:

17. Marzo 1626. Concordia. N.º del Esp 1º. Ycart

Full 1 verso:

Concordia feta y (1) firmada per lo Senyor (2) Compte de Santa Colo (3) ma a favor del Co (4) mu y Particulars de (5) la Torredenbarra (6) es de (7) Diego Gassull. (8).

Full 2 recto:

Hoc est ex (1) emplum bene et fideliter Tarracone sumptum (2) a quodam publico et autentico Concordiae. et transactionis (3) instrumento, in papireis foleis comunis formae exara (4) to, per publicum notarium subsignato et clauso, non viciato, non cancellato (5) neque in aliqua parte suspecto, sed omni vitio et suspitione charente, pro vt in pri (6) ma illius apparet facie, cuius instrumenti tenor de verbo ad verbum sequitur et (7) est talis: En nom de Nostre Senyor Deu Jesuchrist y de la humil (8) Verge Maria, mare sua y Senyora Nostra, concebuda sens peccat original sia (9) Amen. Com se speras mourer y suscitar litte entre lo molt Illustre Senyor Don (10) Christophol de Ycart y de Queralt, Señor de la vila de Torradenbarra, com a (11) heheu del molt Illustre Señor Don Joan de Ycart quondam Balle General de Catalunya (12) son pare, y la molt Illustre Senyora Doña Cicilia de Ycart y de Queralt, Señora (13) de dita Vila, com a tenutaria de la heretat y bens del dit quondam Señor Don Joan (14) de Ycart per sos dot y drets, en virtut de la constitucio comensant: Hac nostra (15) etc. de part vna y los Jurats y Uniuersitat de dita vila de la Torradenbarra (16) de part altra. Pretenent dits Jurats y Uniuersitat que dits Senyors haurien (17) contrafet a la concordia, pactes y capitols de aquella que entre dita Uniuersi (18) tat y lo quondam Don Christophol de Ycart se ini y pacta ab acte rebut y testifi (19) cat en poder del Discret Francesch Creus, quondam notari de Tarragona, a sis dies del mes (20) de Juny del any mil sinchcents vint y quatre, que baix se insertara y que per (21) dita raho podian vsar de la facultat que en dita concordia sels concedi de poder (22) se reduir a la Corona Real. Y pretenent dits

Senyors no hauer contrafet en (23) res a dita concordia, y així be no hauerhi loch per a ferse dita reductio y ex (24) ecutarse semblant pretentio de dits Jurats y Uniuersitat, a cerca de la qual con (25) trouersia se sperauen molts inconuenients y plets, lo fi del quals es duptos e in (26) cert y los gastos insoportables entre dites parts. Per ço, per a cuitar aquells y altra (27) ment desitjant dits Senyors fer merçe a dits Jurats y Uniuersitat, e no res manco esser (28) los a dits Senyors bons e faels vassalls dits Jurats y Uniuersitat, entreuenint per part (29) de dits Illustres Senyors lo Doctor Micer Gaspar de Saluador, Donzell, en la ciutat de Tarragona / domiciliat(30)

Full 2 verso:

(Al marge) Transactio. Concordia Vella
domiciliat, y per part de dits Jurats y Uniuersitat lo Doctor Micer Joseph (1) Queralt, domiciliat en dita ciutat de Tarragona velants la pau y con (2) cordia entre dites parts, han vingut a la present concordia y als pac (3) tes y capitols infrascrits, inits y pactats, de comu consentiment. E pri (4) merament dits Illustres Senyors Don Christophol de Ycart y Doña Ci (5) cilia de Ycart, en dits noms respectivament, per sí y per lo seus sde (6) uenidors perpetuament conuenen y en bona fee prometten a dits Jurats (7) y Uniuersitat de la Torradenbarra y als singulars de dita vila present, (8) absents y sdeuenidors, totes y sengles coses dauall scrites y següents. Pri (9) mo es tractat, auengut y concordat entre dites parts que dits Senyors (10) los obseruen segons que obseruar per ells y los seus prometten tot lo (11) contengut en dita concordia, firmada per dit Don Christophol (12) de Ycart, als sis del mes de Juny, del any Mil sinchcents vint y (13) quatre, la qual concordia es del tenor següent: In Dei nomine (14) Amen. Nouerint Uniuersi quod anno a Natiuitate Domini Millesi (15) mo Quingentesimo Uigesimo Quarto, die vero lune, sexta mensis (16) Junii, instrumenta presente et ad hec voccato me Francisco Creus, ciue Tarracone (17) Appostolica et Regia Auctoritatibus Notario Publico infrascripto, et presentibus protes (18) tibus Magnifico et Discreto Petro Comes Iurium Domine, pro nunc in Villa Fran- (19) cha Penitensis commorante et Gabrielle Roig, presbytero, vicario loci (20) Turrissenbarra, per Honorabilem Gabriellem Valls, Petrum Roig Soler (21) et Johannem Viues, Juratos dicti Loci Turrissenbarra, nomine Uniuer (22) sitatis dicti loci, et procerum et habitatorum in dicto loco, tenentes suis (23) cum manibus quedam capitula siue quasdam petitiones factas per Uni (24) sitatem, populos et habitatores in dicto loco, diebus preteritis in scrip (25) tis, vt dixerunt multum Nobili Domno Ludouico de Ycart, Militi, Cas (26) tellano Castrinouí Neapolis, Domino dicti loci Turrissenbarra, presentatas (27) et per eundem manu propria, vt dixerunt in fine cuislibet capituli, ut in eisdem (28) continetur, subscriptas et decretatas. Ipsae petitiones et capitula Nobili Magnifico(29) / Domino

Full 3 recto:

Domino Christophoro de Ycart, Militi, Bajulo Generali Cathalonie, fi (1) lio dicti Nobilis Domni Ludouici de Ycart, in presentia mei Notarii et testium (2) iam dictorum, oblatae et presentatae fuerunt, prout illorum series in hunc qui (3) squitur modum se habent: En nom de Deu sie e de la Gloriosa Verge (4) Maria e de mon Señor Sant Pere e Sant Pau, aduocats nostres, los quals (5) sien entercessors ab Nostre Señor Deu, nos vulla donar bona pau e concordia (6) en que sie saluacio de les nostres animes e augmentatio dels cossos. Primo (7) volen los Prohomens de

la vila de la Torradenbarra, ab consell general (8) puguén elegir Balle a tres anys, que sie fill de la vila, a les mes veus, ço es, (9) que de dos los Senyor prengue lo que li aparra. Plau al Señor elegesquen (10) dos homens fills de la vila, e lo Senyor ne prenga lo hu. Item en al (11) tre capitol volen dits Prohomens nos donen juhi de Prohomens, ço es, que (12) per los que dits Prohomens judicaran no hajan a contradir. Plau a Don Chris- (13) tophol, com a procurador de son pare, plaent al Señor Don Luys Ycart son (14) pare. En altre capitol volen dits Prohomens que ningun Procurador Mayor (15) dom del Señor, no tinga poder de pendre ningun fill de la vila, ni estadant, (16) ni habitant de dita vila, sino la perçona del Señor o son Balle o Llocti (17) nent o Jurats o qualseuol Prohom portant lo basto. Plau al Señor. En al (18) tre capitol volen dits Prohomens que quant lo Señor o son Balle haura pres (19) algun fill de la vila o habitant, ab aquella e aquell tindra a la porta de la (20) preso demant aquell juy de Prohomens, aquell tal no sie mes dins la pre (21) so fins sia determinat per dits Prohomens si entrara o no. Plau al Señor (22) en los casos ciuils. En altre capitol volen dits Prohomens que la compo (23) sicio, la qual sera feta e judicada per dits Prohomens, aquella tal composi (24) tio se sgarde al Señor e que no puga contradir en aquella, aquell tal esser (25) judicat e no tenint facultat en pagar dita compositio dintra aquell any ha (26) ja de pagar. Plau al Señor. En altre capitol volen dits Prohomens si acas (27) vn fill de la vila feya algun cas e aquell tal sen anaue, en aquell no puga dar (29) clam. Plau al Señor. En altre capitol volen dits Prohomens que qualseuulla (30) stranger, sols no sia stadant, ni habitant en dit vila, que aquell tal sie a la (31)/ voluntat

Full 3 verso:

voluntat del Señor. Plau al Señor. En altre capitol volen dits Prohomes (1) no sien obligats a donatiu ni a dotze ningu, ni ab casament de fills, ni de (2) filla. Plau al Señor. En altre capitol volen dits Prohomens no sien ob (3) ligats ab obres voluntaries, sino necessaries, ço es ab les cortines foranes, (4) e si acas vos Señor o los que vendran apres de vos volian ampliar lo cas (5) tell, en aquell cas no siam obligats. Plau al Señor iuxta de la carta en les ho (6) bres necessaries. En altre capitol volen dits Prohomens no hajan a cabre (7) uar de franch e nos hajan de fermar carta e cartes que de dret sie nostro. (8) Plau al Señor pagant les cartes al Notari qui les los fara. En altre capi (10) tol volen dits Prohomens vos Señor e los qui vendran apres de vos no refer (10) meu la carniceria et flaqueria e tauerna e tots los moluments de la vi (11) la, e vos Señor vos aconorteu del preu de la carn, ço es vn diner manco per (12) lliura, aixi con es acostumat. Plau al Señor puix fassen lo que son (13) obligats per dita carniceria e flaqueria. En altre capitol volen dits (14) Prohomens que si ninguna transportacio se hauria feta en temps pas (15) sat, ço es de pagar terços fins a la present jornada, no sian obligats a (16) pagar terços. Plau al Señor sien remesos fins a la present jornada (17) tots los que han fermada dita concordia. En altre capitol volen dits (18) Prohomes que vos Señor o los qui vendran apres de vos nos trencasseu (19) los dits capitols sobredits, que in ipso facto siam tornats a la Corona (20) Real sense plets ni despeses. E per ço volen dits Prohomens que aquelles (21) trescentes lliures les quals han pagades de la luytio, les tengau que acas (22) nos trencasseu dits capitols, siam luyts y tornats a la Corona Real. Plau (23) al Señor en cas ques trencassen los sobredits capitols. En altre capitol (24) volen dits Prohomens que quant nos trencassen dits capitols renunciieu car (25) tes e actes e constitutions que valer vos puguén. Plau al Señor. En al (26) tre capitol volen dits

Prohomens que concordats que siam ab vostra Sen (27) yoria, sie posat al Arxiu de Barcelona. Plau al Señor. En altre ca (28) pitol volen dits Prohomens que lo Balles com pendra enquesta de fill (29) de vila, que haja a demanar dos Prohomens. Plau al Señor. Post quo (30)/ rum

Full 4 recto:

rum quidem capitulorum et seu petitionum presentationem preffato (1) Nobili Domino Christophoro Ycart factam fuit per preffatos Juratos lo (2) ci predicti Turrissenbarra Eidem Domino Christophoro Ycart humi (3) liter supplicatum quatenus preinserta capitula et omnia et singula in eis et eorum (4) quolibet contenta iuxta dictas decretationes eisdem et dicte Universitati eiusdem (5) loci Turrissenbarra laudare, approbare et concedere dignetur. Et dictus No (6) bilis Dominus Christophorus de Ycart, Miles, filius dicti Nobilis Domini Ludoui (7) ci de Ycart, Militis, Castellani dicti Castrinoui Neapolis Dominique dicti loci (8) Turrissenbarra et eius termini, habensque vt dixit donationem de dicto loco (9) Turrissenbarra et eius termino et hominibus et mulieribus vtriusque sexus in ib (10) i habitantibus in capitulis ipsius Domini Christophori Ycart Matrimoni (11) alibus per dictum Nobilem Patrem suum ei factam, agens hec nomine suo (12) proprio ac etiam ut procuratore ad hec et quam plura alia dicti Nobilis Domini Ludo (13) uici Ycart eius patris, prout de dicta procuracione constant instrumento publico pergame (14) neo, acto Neapoli secundo die Martii, anno a Natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo (15) vigesimo secundo, clausoque et subsignato per Dominum Alfonsum de Sandelis de Nea (16) poli per totum Regnum Siciliae... Judicem de Neapoli et per Magnificum (17) Simonem de Armimco de Neapoli, ad contractus Judicem decretatum et per dictum (18) Nobilem Dominum Ludouicum Ycart subscripto et subsignato, vissis dictis nominibus, (19) in quam dictis petitionibus et capitulis et decretationibus in fine cuiuslibet peti (20) tionis seu capituli contentis, quas decretationes asseruit et confessus fuit dictus Dom (21) nus Christophorus de Ycart fore scriptas manu propria dicti Nobilis patris sui, (22) preter secundam decretationem in secunda petitione seu capitulo manu propria, (23) prout in dicta secunda petitione seu capitulo desuper inserto dicitur et continetur, (24) factam. Et preffatorum Juratorum supplicatione benigne exaudita, tenore pre (25) sentis publici instrumenti, ex certa scientia et deliberato et consulto omnibus me (26) liori via, modo, jure et forma quibus melius de jure fieri potest ipsas petitiones (27) seu capitula superius insertas et inserta, dictis Gabrielli Valls, Petro Roig Soler (28) et Joanni Viues, nomine dictae Universitatis procerum et habitantium in dicto (30) loco ac dictae Universitati et singularibus de eadem presentibus et futuris iux (30) ta decretationes in calce cuiuslibet capituli appositas, in manu et posse mei dic (31) ti et infrascripti notarii, et publice persone stipulantis vice omnium et singulorum (32)/ quorum

Full 4 verso:

(Al marge) Del juhi de Prohoms

quorum intersit absentium, presentium et futurorum laudavit, appro (1) bavit et concessit laudareque, approbare et concedere se dixit bonaque eti (2) am fide conuenit et promissit, ac sponte jurauit dictis nominibus in (3) animam suam et dicti Domini patris et principalis sui per Dominum (4) Deum et eius Sancta Quatuor Euangelia manibus suis corporaliter tac (5) ta, quod predictas petitiones et capitula iuxta eorum decretationes et omnia (6) et singula in eis et eorum quolibet contenta et specificata.

Ipse et dictus Dominus (7) pater et principalis suus tenebunt, complebunt et obseruabunt et ullo umquam (8) tempore non contrafacient vel venient aliquo jure, causa vel etiam ratione. Re (9) nuntians dictis nominibus omnibus legibus, vsibus vsaticis, iuribus scriptis et (10) non scriptis ac constitutionibus ipsum Dominum Christophorum Ycart ac dictum (11) Dominum patrem et principalem suum contra predicta in aliquo iuuantibus (12) prout in preinsertis capitulis et eorum decretantibus latius continetur. De quibus (13) petierunt publicum fieri instrumentum, que fuerunt acta in dicto loco Turrissen (14) barra, anno, die et mense predictis, presentibus me notario et testibus supradictis (15) ad premissa vocatis et assumptis, prout superius continetur. (+) Signum mei Fran (16) cisci Creus, cuius Tarracone, Appostolica et Regia Auctoritatibus Notarii Publici, qui premissis (17) omnibus et singulis, dum sic ut predicatur dicerentur, fierent et agerentur, vna cum (18) prenomina testibus presens et personaliter interfui eaque omnia et singula (19) sic fieri vidi et audiui et in notam sumpsi, ex qua hoc presentis publicum instrumentum (20) aliena manu fideliter scriptum, ex inde confici, signaui et clausi in fidem et tes (21) timonium premissorum rogatus et requisitus cum raso correcto et emendato in li (22) nea decima septima vbi legitur forma, et etiam cum supraposito in linea XXVII (23) vbi legitur de, et etiam constat de supraposito in presenti clausura vbi dicitur requisitus. (24) Item es pactat y concordat que per declaratio del capitol segon de dita concor (25) dia, parlant del juhi de Prohomens, sia obseruat lo seguent, es a saber que lo (26) consell ordinari de la present vila forme vn juhi de Prohomens que en tots crims (27) del mixt Imperi y Ciuil ple, tingue la cognitio de causa en la sententia deffinita (28) ua, de tal manera que lo que iudicat per ells sera se hage de posar en executio (29) per lo Balle de dita vila y ministres del Señor, sens qu contradirhi pugue lo (30) Señor que vuy es y los que per temps seran y per mayor declaration se specifiquen (31)/ los

Full 5 recto:

(al Marge) Del juhi de Prohoms ans de entrar en la preso los casos del ciuil esser los seguentes, a saber en tots los crims que de dret no tenen (1) pena de mort, mutilacio de memebres, galera, desterro perpetuo y aquells per los (2) quals se pot donar tortura, volent que tots los demes, es assaber de assots, dester (3) ro temporal, costell, correr la vila, posar a la vergonya o altres de aquesta (4) specie de penes del mixt imperi y de la ciuil iurisdiccio, per modica que haja (5) de esser la pena, se specten al juhi de Prohoms y a la declaratio de aquells. (6) Item es pactat y concordat entre dites parts que per declaratio del quart (7) capitol, en lo qual fou pactat que capturant lo Señor o Son Balle algun (8) fill de la vila o habitant juhi de Prohomens no sia mes dins la preso fins (9) sie determinat per Prohomens si entrara en la preso, o no sia abseruat (10) lo seguent, es saber que los Jurats y sis Prohomens, que lo Jurat (11) en Cap nomenara quiscuna vegada hajan de deliberar si entra (12) ra en preso o no y entrara lo tal pres, y que entretant que sera de (13) terminat si ha de entrar en preso o no, si es de dia lo haje dit Balle (14) de tenir pres en la porta de la preso, aguardant los Prohomens (15) ques junten en dit lloch, donantlos lo Balle o altre Ministre de (16) Justicia per absentia de aquell la delatura, narrant en ella lo de (17) licte per lo qual tindra capturada la persona y que en deffecte (18) del Jurat en Cap, entre lo segon, y en deffecte de aquell lo terçer pe (19) ra anomenar los Prohomens, de tal manera que si y falta vn Ju (20) rat si ajuste vn Prohom de mes y si hi faltan dos Jurats se anja (21) descant dos Prohoms nomenadors per dit Jurat en Cap, o per lo se (22) gon, o per lo terçer, en cas que per orde los primer y

segon falten, (23) y que no estiga obligat de aguardar als Prohomens dit Balle mes de vna (24) hora, y passada aquella puga posar en la preso o en arrest lo capturat (25) y detenirlo alli fins que sera request per los Jurats y Prohomens que tra (26) que en judici al capturat per ella, y si sera denit que lo Balle puga, si li pareixe (27) ra arres-
tar al capturat en sa casa o posarlo en preso fins al demati que sera (28) de dia clar, lo sol eixit, que podran juntarse los Prohomens; y no res men- (29) ys per cuitar en contres en lo sdeuenidor, se diu y declare que en cas lo Señor (30) o son Balle manas posar en arrest algun fill de la vila o habitant en ella (31)/no pugan

Fulla 5 verso:

(Al marge) Del modo de fer la composicio. (1) De quant lo Balle pren enquesta, (2) Dels terços. 3 diners per lliura. (3)

no pugan tenir arrestat al tall fill de la vila o habitant, si no es per espay (1) y termini de vuyt dies, y que passats aquells hage de ser hagut per llib (2) ert del arrest, sens altre prouisio de Jutge demanera que puga passe (3) jar y gosar de llibertat passats dits vuyt dies de sa propria auctoritat y (4) que tot lo sobredit se entenga tenir lloch en casos ciuils, los quals en lo (5) precedent capitol estan specificats. Item es pactat y concordat que (6) per declaracio del capitol sinque de dita concordia, en lo qual se diu (7) que los Prohomens hagen de fer la compositio y que lo que sera judi (8) cat per ells haja de ser del Señor y que no tenint poder per a pagar (9) lo que sera composat, la quantitat de la compositio hage de pagar dins (10) vn any. Per quant hi podria hauer difficultat quins Prohomens (11) ho haurian de judicar, se declare que hagen de ser tres Jurats y sis Pro (12) homens y en deffecte de vn Jurat vn Prohom de mes, y en deffecte de dos (13) Jurats dos Prohomens en lloch de aquells, de manera que entre tots sian (14) nou los que han de declarar la compositio, esdeuenintse lo cas de aquellas (15) en dits casos ciuils. Item es pactat y concordat entre dites parts que (16) per declaratio del capitol final, que es lo setse en orde de dita concordia, (17) ab lo qual se diu que lo Balle quant pendra enquesta de fill de vila ha (18) ge de demanar dos Prohomens, se declare que dits dos Prohomens hagen de (19) per del consell de vint y quatre que es lo consell ordinari de la vila, o de tren (21) ta en cas que dit numero de consellers se augmentas y que los Señor o lo Balle (21) pugan nomenar de aquells los quels apareixera ab tal que se entenga tenir (22) dits Prohomens la assistencia sola, tant solament tant en aquestes ques rebran (23) contra fills de vila com contra dels habitants, y que esta assistencia hage de (24) ser tant rebentse testimonis de offensa com rebentse la depositio al reo y rebent (25) se testimonis de deffensa, entenentho de las enquestas ques faran per los dits ca (26) sos del ciuil ple. Item en altre capitol dits Illustres Señors Don Christophol (27) de Ycart y Doña Cicilia sa mare, en los noms respectiuament sobredits vltra dels (28) capitols y pactes sobredits, per fer merçe a dits Jurats y Uniuersitat, singulars (29) y habitants en aquella que vuy son y per temps seran, per ells dits Illustres Señors (30) y per sos successors perpetuament affranqueixen vn sou dels dos reals que (31) sels han acostumat pagar per lliura dels luyssmes de les transportacions (32)/de les

Fulla 6 recto:

(Al marge) De les quatre palmades del moli fariner. (1) De les oliues que se han de pagar per moltura al Señor per son dret. (2) Dels grans menut. (3) Del forn (4) de les coses emphiteoticarias, de tal manera que del dia present en hauant no ha (1) gen de pagar de dites transportacions y alienacions per lo llyuisme terç o fo (2) riscapi

mes de tres sous per lliura. Item dits Illustres Señors en los mateixos (3) noms y títols son seruits ferlos merçe que de les sinch palmades ordinaries que (4) fins al dia de vuy se han acostumat pagar el Señor de qualseuol gra que mol (5) en lo moli fariner de distret de la present vila, que es de dit Señor, sel ne rel (6) leue a tots los habitants en la vila y terme de la Torradenbarra vna (7) palmada, de tal manera que aixi com ne pagauen sinch, tant solament sen (8) hagen de pagar quatre palmades per cada quartera y no mes. Item dits (9) Illustres Señors no res menys es de son seruey ferlos merçe a tots los habitants (10) en la dita vila y terme de la Torradenbarra que aixi com se acostumaue (11) pagar de setse cortans de oliues vn corta al Señor per son dret, restantne quin (12) ze cortans franchs per al amo de les oliues, de aqui hauant tant solament (13) hagen de pagar de trenta cortans vn corta al Señor per dit son dret tant (14) solament y no mes, resantne vint y nou franchs per al amo, prometent dits (15) Señors que ells y los seus mantindran, con fins assi han mantingut, lo trull, (16) caldero, nauchs, rodets, sinquenes, olles de llegir y legidors, y que lo demes sia (17) fet com fins assi, restant les basses del oli per al dit Señor ab la mateixa Señoria (18) y drets de antes en tot lo demes. Item en altre capitol dits Illustres Señors en dits noms (19) los concedeixen merçe a tots los particulars y singulars persones de la dita vi (20) la y terme que de aqui avant paguen tant solament de tretse corteres vna (21) cortera al Señor de tots los grans menuts que Deu donara en la dita vila y (21) terme, es a saber faues, guixes, mills, dachsa, panis y tot genero de llemus y al (22) tres semblants grans, de tal manera que resten dotse corteres franches per al pa (23) ges. Item en altre capitol dits Illustres Señors los fan merçe que co (24) que lo forn del Señor quatre dies la semmana. Volen empero dits Illustres Sen (25) yors que sempre y quant dita Uniuersitat se aparte y no volgues estar al pactat, (26) volentse reduir a la Corona Real, que les coses concedides per ells de gracia sian (27) de ningun valor, com si concedides no fossen, y que dits homens de la Torradenbarra (28) en tal cas hagen de pagar a dits Señors los drets del modo y manera han fet fins (29) vuy. E no res menys dits Jurats y Uniuersitat y per ella Antoni Magrifa (30)/Jaume

Full 6 verso:

Jaume Mata y Pere Roig Soler, Jurats en lo present y corrent any, (1) de aquella Joan Gassull, Benet Foguet y Simeon Fuster, Prohoms ele (2) gits, tots sis nomenats y deputats per lo Consell General de dita vila, com (3) de la determinatio de dit Consell consta en lo llibre de les determinacions (4) de dit Consell, a set dies del present y corrent mes de Març y tenint ple (5) poder per estas cosas y firmar la present concordia, acceptant de dits (6) Illustres Señors les merçes y graties quels fan en la present concordia y ca (7) pitols de concessio, ab besament de mans y referiment de graties quels ne (8) fan. En dit nom, per raho y causa de dita concordia prometen y en (9) bona fee regoneixen en nom de tota la Uniuersitat y singulars de (10) aquella, presens y esdeuenidors, que sempre y quant sels guardaran (11) per dits Señors de la Torradenbarra presents y sdeuenidors los pactes y con (12) cessions de la present concordia y los contenguts, inits y pactats en dita con (13) cordia, feta a sis de juny Mil Sinchcents vint y quatre, en poder de dit Mos (14) sen Creus, notari, dalt chalendada e insertada y sens preiudici, nouatio ni (15) derogatio de aquella, seran sos faels i leals vassalls y que no vsaran de la facul (15) tat de lluyrse a la Corona Real, ans be que seran sos subdits y vassalls com (16) fins assi. Rompentlos empero los pactes o qualseuol de aquells ynits y pac (17) tats en dita concordia antiga y en la present reste quiscuna de les parts en (18) les mateixes forces,

drets y actions que de dret sels pot sguardar. Et ideo (19) dicte partes laudantes etc. firmarunt et jurarunt supradictam concordiam (20) et pacta el capitula omnia et singula in ea contenta, prout in eis et quolibet (21) eorum continetur et alteri earum spectat etc. in manibus et posse Notarii infr (22) ascripti simul stipulantis cum Domine Joanne Cugul, Notario Tarracone et separa (23) tim ac in solidum claudentis etc. Actum etc. Testes firmarunt dictorum Illustrorum Domi (24) norum Nobilis Domni Christophori de Ycart et de Queralt et Domine (25) Cicilie de Ycart et de Queralt eius matris qui firmarunt Barcinone die (26) decima septima mensis Marcii, Anno a Natiuitate Domini Millesimo Sexcentesi (27) mo Vigesimo sexto sunt Honorabiles Antonius de Borgas et Iosephus Silera (28) famuli dicti Nobilis Christophori de Ycart ac Dominus Antonius Estalella, Notarios (29) Publicus Barcinone his pro Notario infrascripto interessens. Testes vero firme (30)/ dicti

Full 7 recto:

dicti Jacobi Mata, Petri Roig Soler, Juratorum, Joannis Gassull, Bene (1) dicti Foguet et Simeonis Fuster, qui firmarunt et jurarunt in dicta vil (2) la Turrissenbarra die Dominica vigesima secunda dicti mensis martii (3) cuiusdem anni Millesimi Sexcentisimi Vigesima Sexti, sunt Reuerendi Bartho (4) lomeus Guardiola et Paulus Gatell, presbyteri dictae vilae Turrissenbar (5) ra et Antonius Martell Faber, ferrarius ciuis Tarraconae. Testes vero fir (6) me dicti Antonii Magriña, Jurati in ordine primi, qui firmavit et iuravit (7) Tarracone, die prima mensis Aprilis eiusdem anni Millesimi Sexcentesi (8) mi Vixesimi Sexti, sunt Honorabiles Michael Gibert et Jacobus Constans scrip (10) tores, Tarracone ciues. Copia huiusmodi transactionis, concordie et auinen (10) tie ac capitulorum concessionis, per et et inter partes in eadem mentiona (11) tas, firmata, facta et jurata in hisce precedentibus octo papirii fole (12) is huius comunis formae presenti, non dum completo comprehenso (13) contenta, licet aliena manu fideliter scripta, sumpta fuit et abstracta (14) ab eius vero originali. Et cum eodem ad verbum comprobata, collaciona (15) ta et auscultata per me Antonium Didacum Rouira, Apostolica vbique (15) Regia vero per totam terram et ditionem Sacrae Catholicae et Regiae Majestatis Domini (16) Nostri Hispaniarum Regis auctoritatibus Notarium Publicum Tarracho (17) ne, penes quem simul cum Discreto Joanne Cugul Notario Publico, ciue Tar (18) rachone, stipulantem et in solidum separatim claudentem predicta omnia et (19) singula sic et prout in ea continentur, fuerunt respectiue concessa, firmata et (20) jurata. Et vt eidem copiae sicut dicto suo originali ab omnibus vbique fides (21) impendatur plenaria. Ego eidem Rouira Notarius prememoratus hic me (22) subscribo et meum solitum artis Notariae quo vtor cum approbatione in fine et emendatis (23) in lineis VIII, 2^a pagina, folio V vbi legitur declare, et VII^a, pagina prima, folio VI vbi legitur de (24) clare, et XXIII eiusdem pagina vbi legitur successors, et punctuatis vbi nihil est legen (25) dum in lineis vltima, prima pagina, II folio a dictione dits vsque Prohomens, et XXIII^a (26) a verbo del vsque jurat, et XXI et XXII, prima pagina, folio VII a vermo concordia (27) vsque acceptant. Appono sig+num (atenció) en aquella demanant dit fill de la vila o habi (28) tant. Ita approbat Notarius infrascriptus manu propria (signe) (29) Sig+num meum Thomae Balaguer Apostolica et Regia auctoritatibus Notarii (30) Publici collegiati ciuitatis Tararconae testis. (signe) (31)

Full 7 verso:

Sig + num Joannis Baldirà Publici Apostolica vbique Regia vero per totam (1) terram auctoritatibus Notarii, Tarracone ciuis, testis (signe) (2)

Sig + num meum Jacobi Vidal Appostolica atque Regia per totam terram et ditio (3) nem Sacrae Catholicae et Regiae Majestatis Domini Nostri Regis auctoritatibus Notarii Publici ciuis Tarracone (4) qui huiusmodi exemplum ab eius originali auctentico fideliter sumptum et cum eo (5) ad verbum correctum et comprobatum testificatumque, vt supra pater propria (6) manu scripsi et clausi, Die vigesima prima mensis Maii, Millesimo Sex (7) centesimo Vigesimo Septimo, in his precedentibus sex pergameneis foleis presenti (8) computato rogatus et requisitus (signe) (9).